

EU-domstolen ogiltigförklarar det beslut i vilket kommissionen fann att Förenta staterna säkerställer ett adekvat skydd för överförda personuppgifter

Trots att det endast är EU-domstolen som har behörighet att förklara en unionsrättsakt ogiltig, kan de nationella tillsynsmyndigheterna till vilka en begäran inlämnats, även när det föreligger ett beslut i vilket kommissionen konstaterar att ett tredjeland säkerställer ett adekvat skydd för personuppgifter, utreda huruvida överföringen till detta land av uppgifter angående en person sker i enlighet med kraven i unionslagstiftningen för skydd av denna typ av uppgifter samt väcka talan vid nationella domstolar, på samma sätt som den berörda personen, i syfte att dessa domstolar ska hänskjuta en begäran om förhandsavgörande för att beslutets giltighet ska prövas

I dataskyddsdirektivet¹ föreskrivs att personuppgifter i princip endast får överföras till tredjeland om ifrågavarande tredjeland säkerställer en adekvat skyddsnivå för dessa uppgifter. I direktivet föreskrivs även att kommissionen kan konstatera att ett tredjeland, genom sin interna lagstiftning eller på grund av de internationella förpliktelser som åligger landet, säkerställer en skyddsnivå som är adekvat. Vidare föreskrivs i direktivet att varje medlemsstat ska utse en eller flera myndigheter som har till uppgift att inom dess territorium övervaka tillämpningen av de nationella bestämmelser som antas till följd av detta direktiv (nedan kallade nationella tillsynsmyndigheter).

Maximillian Schrems, som är österrikisk medborgare, har använt Facebook sedan år 2008. På samma sätt som för övriga användare som bor i unionen överförs de uppgifter som Maximillian Schrems lämnat till Facebook helt eller delvis från Facebooks irländska dotterbolag till servrar i Förenta staterna där uppgifterna behandlas. Maximillian Schrems gjorde en anmälan till den irländska tillsynsmyndigheten, eftersom han mot bakgrund av Edward Snowdens avslöjande år 2013 angående de amerikanska underrättelsetjänsternas verksamhet (särskilt National Security Agency eller "NSA") ansåg att Förenta staternas lagstiftning och praxis inte ger ett tillräckligt skydd mot att personuppgifter som överförs till det landet blir föremål för myndighetsövervakning. Den irländska myndigheten avslog anmälan, bland annat med motiveringen att kommissionen i ett beslut av den 26 juli 2000² ansett att Förenta staterna enligt det så kallade *safe harbor*-systemet³ säkerställer en adekvat skyddsnivå för de överförda personuppgifterna.

Dataskyddsmyndighetens beslut överklagades till High Court of Ireland som nu vill få reda på huruvida kommissionens beslut hindrar en nationell tillsynsmyndighet från att pröva en anmälan i vilken det görs gällande att ett tredjeland inte säkerställer en adekvat skyddsnivå och att i förekommande fall avbryta den ifrågasatta överföringen av personuppgifter.

I den dom som meddelas idag finner EU-domstolen att **förekomsten av ett kommissionsbeslut i vilket kommissionen funnit att ett tredjeland säkerställer en adekvat skyddsnivå för överförda personuppgifter inte kan omintetgöra eller ens inskränka de befogenheter som de nationella tillsynsmyndigheterna har** med stöd av Europeiska unionens stadga om de grundläggande

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, s. 31).

² Kommissionens beslut 2000/520/EG av den 26 juli 2000 enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om huruvida ett adekvat skydd säkerställs genom de principer om integritetsskydd (*Safe Harbor Privacy Principles*) i kombination med frågor och svar som Förenta staternas handelsministerium utfärdat (EGT L 215, s. 7).

³ Systemet med *Safe Harbor Privacy Principles* inbegriper ett antal principer angående skydd för personuppgifter vilka amerikanska företag frivilligt kan ansluta sig till.

rättigheterna och dataskyddsdirektivet. EU-domstolen framhåller i detta sammanhang den rätt till skydd för personuppgifter som garanteras i stadgan och den uppgift som de nationella tillsynsmyndigheterna åläggs i enlighet med stadgan.

EU-domstolen anser inledningsvis att ingen av bestämmelserna i direktivet hindrar nationella myndigheter från att kontrollera överföringar av personuppgifter till tredjeländer vilka varit föremål för ett kommissionsbeslut. **Även när det föreligger ett kommissionsbeslut måste således de nationella tillsynsmyndigheterna, när de handlägger en begäran, kunna genomföra en helt oberoende utredning av huruvida överföringen av uppgifter om en person till ett tredjeland har skett i enlighet med de krav som uppställs i direktivet.** EU-domstolen erinrar emellertid om att den har exklusiv behörighet att förklara en unionsrättsakt, såsom ett kommissionsbeslut, ogiltig. När en nationell myndighet eller den person som inkommit med en begäran till den nationella myndigheten anser att ett kommissionsbeslut är ogiltigt måste denna myndighet eller denna person följaktligen kunna väcka talan vid de nationella domstolarna så att dessa, för det fall även de tvivlar på att kommissionens beslut är giltigt, kan hänskjuta frågan till EU-domstolen. **Det är således på EU-domstolen som det i slutändan ankommer att pröva huruvida ett kommissionsbeslut är giltigt eller inte.**

EU-domstolen undersöker därefter huruvida kommissionens beslut av den 26 juli 2000 är giltigt. Vad kommissionen var skyldig att göra var att konstatera att Förenta staterna genom sin interna lagstiftning eller på grund av de internationella förpliktelser som åligger landet, säkerställer en skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som väsentligen är likvärdig med den skyddsnivå som garanteras inom unionen i enlighet med direktivet jämfört med stadgan. EU-domstolen påpekar att kommissionen inte gjorde något sådant konstaterande, utan endast undersökte *safe harbor*-systemet.

Utan att EU-domstolen behöver undersöka huruvida detta system säkerställer en skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som väsentligen är likvärdig med den skyddsnivå som garanteras inom unionen, konstaterar domstolen att detta system endast är tillämpligt för de amerikanska företag som anslutit sig till det och att Förenta staternas myndigheter inte själva är bundna av det. Vidare har krav i fråga om den nationella säkerheten, allmänintresset och rättsefterlevnaden i Förenta staterna företrädde framför *safe harbor*-systemet. Detta innebär att amerikanska företag **är skyldiga att utan inskränkningar frångå systemets skyddsregler när de står i konflikt med sådana krav.** Det amerikanska *safe harbor*-systemet möjliggör således ingrepp från de amerikanska myndigheternas sida i enskilda personers grundläggande rättigheter, och i kommissionens beslut anges det inte vare sig att det i Förenta staterna finns regler som syftar till att begränsa sådana eventuella ingrepp, eller att det finns något effektivt rättsligt skydd mot dessa ingrepp.

EU-domstolen anser att denna analys av systemet finner stöd i två meddelanden från kommissionen.⁴ Av dessa meddelanden framgår det bland annat att de amerikanska myndigheterna kunde erhålla åtkomst till personuppgifter som överförts från medlemsstaterna till Förenta staterna och behandla dessa uppgifter på ett sätt som är oförenligt med, bland annat, syftena med deras överföring och som gick utöver vad som var strängt nödvändigt och proportionerligt för att skydda den nationella säkerheten. Vidare har kommissionen konstaterat att det för de berörda personerna inte fanns några förvaltningsrättsliga rättsmedel eller rättsmedel inför domstol i syfte att erhålla tillgång till uppgifter som rör dem, eller i förekommande fall rätta eller radera dessa uppgifter.

Vad gäller en skyddsnivå som väsentligen är likvärdig med den som garanteras för de grundläggande fri- och rättigheterna inom unionen konstaterar EU-domstolen att **enligt unionsrätten är en lagstiftning inte begränsad till vad som är strängt nödvändigt när den generellt tillåter lagring av samtliga personuppgifter om alla personer** vilkas uppgifter har

⁴ Meddelande till Europaparlamentet och rådet kallat "Återskapande av förtroendet för dataflöden mellan EU och Förenta staterna" (COM(2013) 846 final, 27 november 2013) och meddelandet till Europaparlamentet och rådet om hur principerna om integritetsskydd (*safe harbor*) fungerar när det gäller EU:s medborgare och företag som är etablerade i EU (COM(2013) 847 final, 27 november 2013)

överförts från unionen till Förenta staterna, **utan att det görs några åtskillnader, begränsningar eller undantag** med beaktande av det eftersträfvade syftet och utan att det föreskrivs något objektiva kriterium som gör det möjligt att avgränsa myndigheternas åtkomst till uppgifterna och att avgränsa den senare användningen av uppgifterna. EU-domstolen tillägger att en lagstiftning som tillåter myndigheterna generell åtkomst till innehållet i elektroniska kommunikationer ska anses kränka det väsentliga innehållet i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet.

Vidare påpekar EU-domstolen att en lagstiftning i vilken det inte föreskrivs någon möjlighet för enskilda att använda rättsmedel för att erhålla tillgång till, rätta eller radera uppgifter som rör dem, **kränker det väsentliga innehållet i den grundläggande rätten till effektivt domstolsskydd**, eftersom en sådan möjlighet är en grundförutsättning för en **rättsstat**.

Slutligen konstaterar EU-domstolen att kommissionens beslut av den 26 juli 2000 berövar de nationella tillsynsmyndigheterna deras befogenheter, när en enskild person ifrågasätter huruvida detta beslut är förenligt med skyddet för privatlivet och enskilda personers grundläggande fri- och rättigheter. **EU-domstolen anser att kommissionen inte hade befogenhet att inskränka de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter på sätt som skett.**

På dessa grunder **ogiltigförklarar** EU-domstolen kommissionens beslut av den 26 juli 2000. **Denna dom får till följd att den irländska tillsynsmyndigheten är skyldig att utreda Maximillian Schrems anmälan med all vederbörlig omsorg och att det ankommer på nämnda myndighet att efter avslutad utredning besluta huruvida det finns anledning att avbryta överföringen av uppgifter om europeiska Facebookanvändare till Förenta staterna på grund av att detta land inte erbjuder en adekvat skyddsnivå för personuppgifter.**

PÅPEKANDEN: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) offentliggörs på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106